

Program

Lärprocess Pedagogiskt ledarskap, Västerås 2024-06-18

- Presentation och samtal om föreställningskartorna
- Kulturbegreppet
- Tillbakablick på vårens lärträffar
- Framåtblick mot höstens lärträffar
- Halvtidsutvärdering

Presentation och diskussion om din föreställningskarta

13.00 – 14.30

Var och en får cirka 15 minuter för att presentera sin karta (var noga med att hålla tiden så att alla får möjlighet, och ungefär lika mycket tid, för att presentera).

Presentationen ska innehålla:

1. Reflektioner kring färdigställandet av kartan vid internatet på Kungsörstorp (t.ex. Vilka tankar om pedagogiskt ledarskap kom fram under samtalet? Hur kändes det att intervjua och bli intervjuad av en rektorskollega?)

2. Fördjupning och förklaring av det som dokumenterats på kartan.

3. Reflektion kring innehållet (Finns det t.ex. något som du skulle vilja ändra på i innehållet på kartan? Är det något som du skulle vilja lägga till?)

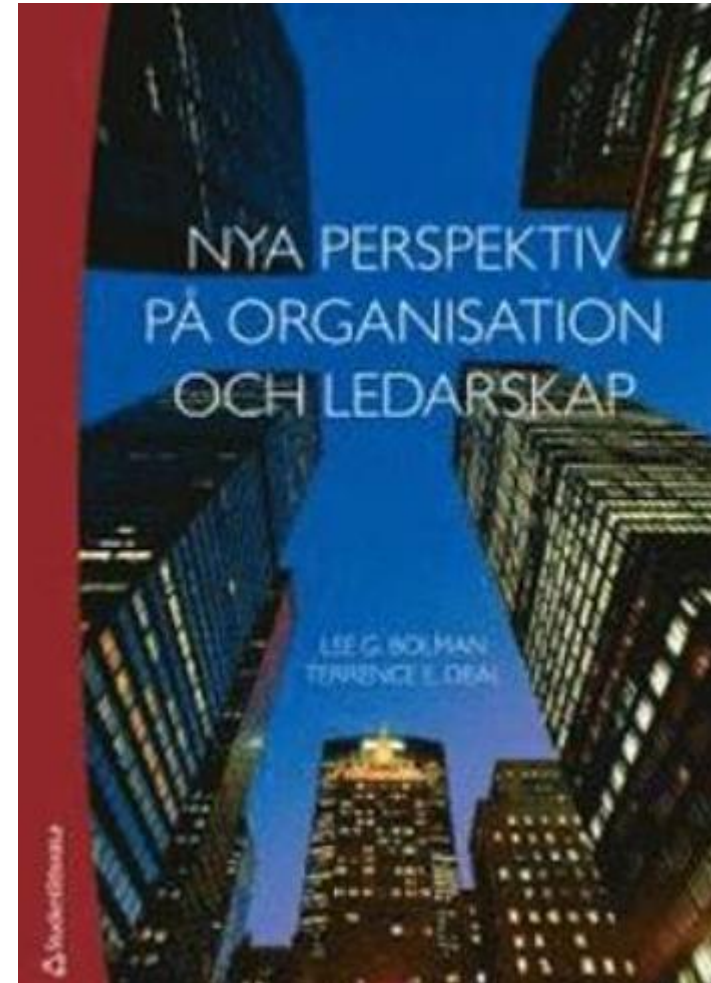
Lämna ett par minuter för frågor från de andra i gruppen.

Grupp 1: Mattias, Annica, Jinan, Malin och Jennifer

Grupp 2: Anette, Stina, Linda och Lena

Grupp 3: Anton, Tove, Annelie, Anna-Karin

Bolman & Deals perspektiv på organisationer och ledarskap

Fyra olika perspektiv på organisation och ledarskap

Vilka

- metaforer,
- centrala begrepp,
- bilder av ledarskapet och
- ledarskapets utmaningar

som de olika perspektiven på organisation och ledarskap ger upphov till.

	Strukturellt perspektiv	HR-perspektiv	Politiskt perspektiv	Symboliskt perspektiv
Metafor	Fabrik, maskin	Familj	Djungel	Tempel, teater
Centrala begrepp	Regler, roller, teknik	Behov, kompetens, relationer	Makt, konflikter, konkurrens	Kultur, ritualer, ceremonier, historier, hjältar
Bild av ledarskap	Arkitekt (social)	Bemyndigande, medbestämmande	Försvar	Inspiration
Ledarskaps-utmaning	Utforma struktur, tekniker	Anpassa organisationen till individerna	Upprätta dagordning och maktbas	Skapa tro och mening

Bolman & Deals perspektiv på organisationer och ledarskap

	Strukturellt perspektiv	HR-perspektiv	Politiskt perspektiv	Symboliskt perspektiv
Metafor	Fabrik, maskin	Familj	Djungel	Tempel, teater
Centrala begrepp	Regler, roller, teknik	Behov, kompetens, relationer	Makt, konflikter, konkurrens	Kultur, ritualer, ceremonier, historier, hjältar
Bild av ledarskap	Arkitekt (social)	Bemyndigande, medbestämmande	Försvarare, kapten	Inspiration
Ledarskapsutmaning	Utforma struktur, tekniker	Anpassa organisationen till individerna	Upprätta dagordning och maktbas	Skapa tro och mening

Bolman & Deals perspektiv på organisationer och ledarskap

	Strukturellt perspektiv	HR-perspektiv	Politiskt perspektiv	Symboliskt perspektiv
Metafor	Fabrik, maskin	Familj	Djungel	Tempel, teater
Centrala begrepp	Regler, roller, teknik	Behov, kompetens, relationer	Makt, konflikter, konkurrens	Kultur, ritualer, ceremonier, historier, hjältar
Bild av ledarskap	Arkitekt (social)	Bemyndigande, medbestämmande	Försvarare, kapten	Inspiration
Ledarskapsutmaning	Utforma struktur, tekniker	Anpassa organisationen till individerna	Upprätta dagordning och maktbas	Skapa tro och mening

Bolman & Deals perspektiv på organisationer och ledarskap

	Strukturellt perspektiv	HR-perspektiv	Politiskt perspektiv	Symboliskt perspektiv
Metafor	Fabrik, maskin	Familj	Djungel	Tempel, teater
Centrala begrepp	Regler, roller, teknik	Behov, kompetens, relationer	Makt, konflikter, konkurrens	Kultur, ritualer, ceremonier, historier, hjältar
Bild av ledarskap	Arkitekt (social)	Bemyndigande, medbestämmande	Försvarare, kapten	Inspiration
Ledarskapsutmaning	Utforma struktur, tekniker	Anpassa organisationen till individerna	Upprätta dagordning och maktbas	Skapa tro och mening

Bolman & Deals perspektiv på organisationer och ledarskap

	Strukturellt perspektiv	HR-perspektiv	Politiskt perspektiv	Symboliskt perspektiv
Metafor	Fabrik, maskin	Familj	Djungel	Tempel, teater
Centrala begrepp	Regler, roller, teknik	Behov, kompetens, relationer	Makt, konflikter, konkurrens	Kultur, ritualer, ceremonier, historier, hjältar
Bild av ledarskap	Arkitekt (social)	Bemyndigande, medbestämmande	Försvarare, kaptan	Inspiration
Ledarskapsutmaning	Utforma struktur, tekniker	Anpassa organisationen till individerna	Upprätta dagordning och maktbas	Skapa tro och mening

Kultur i grundskolans läroplan

”Det svenska samhällets internationalisering och den växande rörligheten över nationsgränserna ställer höga krav på människors förmåga att leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald.”(s. 5)

”Det internationella perspektivet innebär också att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet”.

”Medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet ger en trygg identitet som är viktig att utveckla tillsammans med förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingar.” (s. 5)

”Skolan är en social och kulturell mötesplats” (s. 5)

”Gemensamma erfarenheter och den sociala och kulturella värld som skolan utgör skapar utrymme och förutsättningar för ett lärande” (s.9)

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- ”... har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud”
- ”... har fått kunskaper om de nationella minoriteternas (judar, romer, urfolket samerna, sverigefinnar och tornedalingar) kultur, språk, religion och historia (s. 12)

”Alla som arbetar i skolan ska – främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den – sociala, kulturella och fysiska skolmiljön.” (s. 14)

(Skolverket, Ändringar i läroplanens inledande delar)

Kultur – ett mångtydigt begrepp

Det estetiska kulturbegreppet:

...de skön konsterna ...distribution och konsumtion av speciella uttryck för mänsklig aktivitet (ofta betecknad som "skapande") som musik, litteratur, konst, teater, dans etc.

Det antropologiska kulturbegreppet:

Handlar om hur människor ser på sig själva i förhållande till andra, dvs om värderingar, föreställningar, åsikter och kunskaper...

Ett vidare kulturbegrepp: Liktydigt med begreppet samhälle...

Ekman (1996) s. 9

"...ett meningssystem som människor tillhörande samma gemenskap, grupp eller nation använder för att hjälpa dem tolka och förstå världen."

McEwan & Daya (2016) s. 262

Etymologi

Etymologisk bakgrund i latinets verb **"colo"** – att odla, sköta, vårda, dyrka, tillbedja

Det har substantiverades i ordet **"cultura"** – bearbetning, odling.

"Från att ha används inom jordbruket överfördes [betydelsen av kultur] metaforiskt att också människan kan vara i en process av att bli odlad, bearbetad och förädlad."

Pripp & Öhlander, 2005, s.2

Kultur i betydelsen förädling av människan ligger nära begreppet *bildning*:

"Det som utgör bestående inslag i bildningsbegreppet är dialog och kulturarv. Dialogen står för den ständiga, aldrig avslutade bildningsprocessen; vi blir aldrig färdiga. Kulturarvet, eller traditionen, står för tanken att den enskilde bildar sig genom att relatera till mänsklighetens kulturella utveckling."

Bernt Gustavsson, 2003, s.1

”Kultur är allt annat än ett neutralt och oskyldigt ord.”

Oscar Pripp & Magnus Öhlander, 2005, s.2

Kultur och hierarki

Betydelse: från enskilda individers utveckling till mänsklighetens utveckling.

”I detta tänkande ingår också att somliga delar av världen nått kulturellt längre än andra, de med en ’lägre stående kultur’.” (s. 2)

Denna hierarkiska koppling i tänkandet kring kultur förknippas ofta med kolonialism och rasism.

Betoning av kulturell mångfald och överskridande av kulturella gränser i läroplanerna och förskolans/skolans värdegrund

”...leva med och inse de värden som ligger i en kulturell mångfald”

”...se till att olika kulturer synliggörs i utbildningen”

”Skolan är en social och kulturell mötesplats”

”Förskolan är en social och kulturell mötesplats”

Interkulturella förhållningssätt och arbetssätt inom förskola och skola (Lahdenperä, 2008)

Inter: växelverkan, interaktion **Interkulturalitet:** meningsskapande kulturer som berikar varandra

Mångkultur – tillstånd (statiskt)

Interkultur – antyder handling/process (dynamiskt)

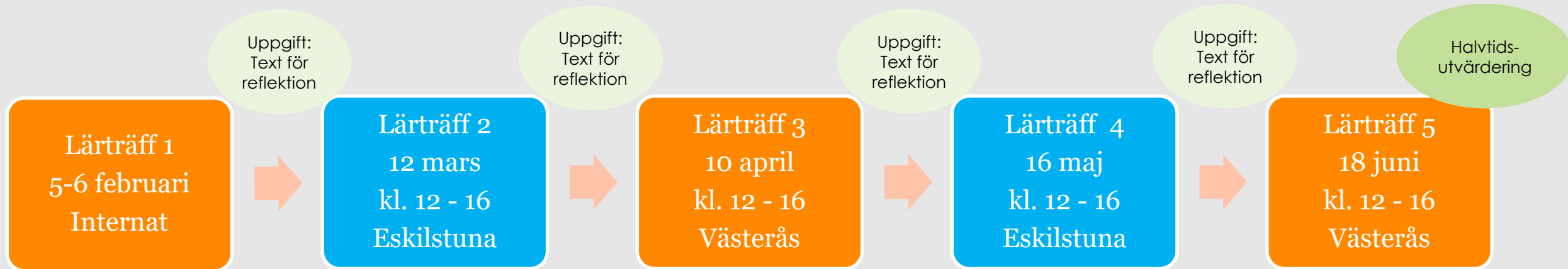
Om olika grupper med olika kulturer bor i samma stadsdel, arbetar på samma arbetsplats eller går i samma skola men aldrig kommunicerar, interagerar, utbyter perspektiv och kunskaper kan det definieras som en mångkulturell men inte som en interkulturell miljö.

I det interkulturella perspektivet betonas kultur som *en pågående aktivitet, en process som skapas och omskas av människor och existerar i kommunikation mellan människor.*

Tillbakablick på vårens lärträffar

Vårens lärträffar

Processen sattes igång vid internatet på Kungsörstorp, 5 -6 januari

- **Förutsättningar** (t.ex. tid och annat som utgör möjliggörande och begränsande förutsättningar)
- **Förväntningar** (t.ex. vad jag hoppas på att lärprocessen ska betyda för mitt ledarskap)
- **Förhållningssätt** (t.ex. vad jag tror att jag och andra behöver tänka på för att samverka och lärande ska fungera, förhållningsregler?)

Diskussioner i grupper, bland annat om:

- Struktur
- Prioritering
- Nya verktyg (för ledarskap)
- Erfarenhetsutbyte
- Att växa i sitt ledarskap
- Nyfikenhet
- Prestigelöshet
- Att samverka

Innehåll:

- Föreställningskartor
- Läslogg och läsning
- Reflektion i grupper om Robinsons text, tre kompetenser i rektors pedagogiska ledarskap: "Att använda relevant kunskap", "Att lösa komplexa problem" och "Att skapa förtroendefulla relationer"
- Om begreppet "pedagogiskt ledarskap"
- Om lärande och kollegialt lärande
- Walk and talk: erfarenheter av tidigare utbildningar/fortbildningar och din syn på lärande

Lärträff 2, Campus Eskilstuna

- Reflektion i grupp, Lars Svedberg: om feedback och didaktisk kompetens (vet rektor alltid bäst?)
- Den didaktiska triangeln
- Om feedback och begreppet "instruktivt ledarskap"/"Instructional leadership"
- Transformativ ledarskap, Ledarskap som social relation och som social handling
- Distribuerat ledarskap

Lärträff 3, Campus Västerås

- Reflektion i grupper, Mette Liljenberg: pedagogiskt ledarskap och ett distribuerat ledarskap
- Analys av era föreställningskartor
- Arbetsorganisation och Utvecklingsorganisation, VISKA-modellen enligt H-Å Scherp
- Statiskt och dynamiskt perspektiv på kultur

Lärträff 4, Campus Eskilstuna

- Organisationskultur, skol- och förskolekultur
- Kollegahandledning

**Framåtblick mot
höstens lärträffar**

Höstens lärträffar

Skuggning

... en insamlingsmetod som använts flitigt inom forskning om lärande i organisationer och om hur arbetet i olika yrken ska kunna utvecklas.

Harrysson, L., & Strid, A-L. (2011) s.20

Tre typer av skuggning

- Skuggning som syftar till **lärande/kunskapsöverföring**: t.ex. auskultation i sjukvårdsutbildning och lärarutbildning även vanligt inom hantverksyrken.
- Skuggning som syftar till att hitta mönster och **kartlägga beteenden/kvantitativ skuggning**: t.ex. tidsstudier i syfte att förbättra och effektivisera produktion.
- Skuggning som är **kvalitativt orienterad**: syftar till fördjupad förståelse kunskap om t.ex. ledarskap.

Planering av skuggningen

1. Varför ska vi skugga varandra? Vad är syftet? Vad förväntar vi oss att det kan ge?

Några röster om tidigare kollegaskuggningar:

”...genom att ta emot en kollega uppmuntras man att reflektera över sina egna arbetssätt och metoder, både på individnivå och på gruppnivå. Skuggning kan därför vara en metod för att bryta mönster och reflektera över förhållningssätt och medarbetarskap, vilket kan inleda ett förändringsarbete.”

(Medarbetare vid Lunds universitetsbibliotek samt bibliotek i Malmö och Köpenhamn)

”Alla rektorer har i grunden samma uppdrag, men vi har var och en stor frihet i hur vi organiserar skolans arbete. Att besöka en annan skola och följa en annan rektor är att både se många likheter och många skillnader.”

(rektor Malmö stad)

”Jag tror att det är väldigt viktigt att vi gör det eftersom vi vill att våra lärare ska göra samma sak. ...att vi får de erfarenheterna.

(rektor Malmö stad)

Planering av skuggningen

- *Skuggningen kommer att ske i par*
- *Börja redan nu fundera på vad du skulle vilja få ut av att bli skuggad av en rektorskollega*
- *Besök i varandras verksamheter sker någon gång under höstterminen (september – november)*
- *Skuggningsparen gör en första planering vid lärträffen den 9 september.*

Sommarläsning!

Cato, R. P. Björndahl (2005) Det värderande ögat

Kapitel 2 Observation som värderande öga

Halvtidsutvärdering

